

Statistikk 2022

Veikart for Haugalandet 2021-2025

Innhold

Verdiskaping	3
Verdiskaping per innbygger.....	4
Verdiskaping per ansatt.....	5
Arbeidsplassutvikling.....	5
Befolkningsutvikling	7
Regionens attraktivitet	8
Utvikling av strategiske mulighetsområder i veikartet	10

Grunnlaget for tallene er i hovedsak hentet i [Telemarksforskings regionalanalyse](#), men også noe fra SSB. Dette er referert til direkte i teksten eller i fotnoter. Haugaland Vekst abonnerer på denne analysen for vår region. Analysen viser statistikk både på regionalt og kommunalt nivå og kan derfor også være svært nyttig for den enkelte kommune. Analysen er åpen og tilgjengelig for alle. Tallene er hentet per 23.11.22. Det er viktig å være oppmerksom på at analysen blir oppdatert fortløpende etter hvert som ny informasjon er tilgjengelig.

Gjennomgangen bygger på Veikart for Haugalandet 2021-2025 som ble vedtatt av eierkommunene i Haugaland Vekst høste 2021. Dette dokumentet er vedlegg 2 av 2 til tiltaksplan 2023. Vedlegg 1 er status per 2022.

Haugaland Vekst den 1. desember 2022

Verdiskaping

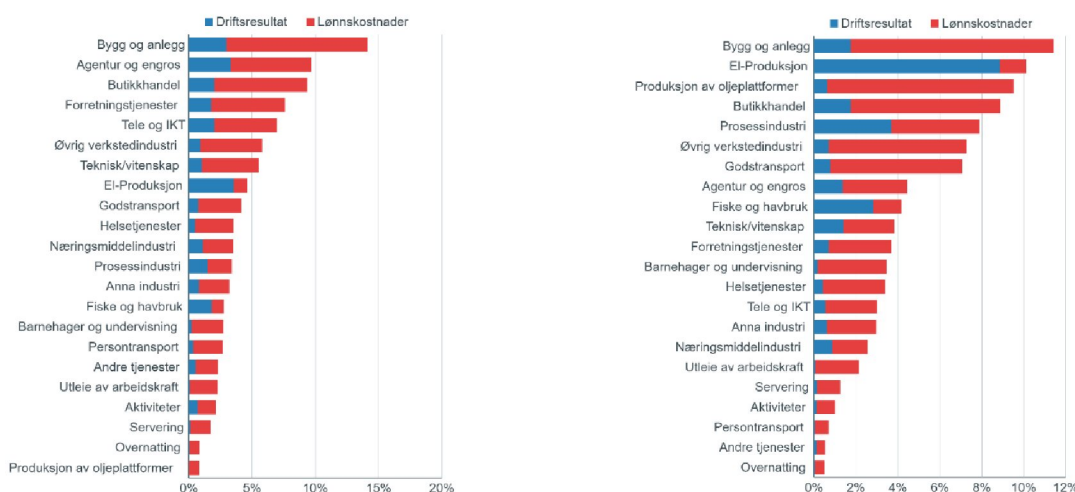
I perioden 2015-2019 hadde regionen¹ en verdiskapingsvekst på 19,5 % og var rangert som nummer 52 i Norge. Ser vi på femårsperioden 2017-2021 var veksten på 35,1% og vår region var plassert som nr. 26. Noe som må tolkes som en positiv endring.² Bildet endrer seg imidlertid når vi sammenligner med landet. Regionens andel av verdiskapingen i Norge hadde en topp i 2011 med 2,48%. Etter oljekrisen i 2015, da regionens andel var på det laveste siden 2008, har den svingt litt opp og ned uten noen klar trend.

I 2021 økte den totale verdiskapingen i regionen med 12,2%³ fra 2020, men fordi det var litt større vekst i resten av landet, gikk regionens andel noe ned, fra 2,28% i 2020 til 2,26% i 2021.

Figur 1 Utviklingen i verdiskapingen i næringslivet på Haugalandet (Telemarksforskning figur 6.1.2)⁴

Hvilke typer bedrifter som finnes og etableres i regionen har stor betydning for verdiskaping og antall arbeidsplasser. For sysselsettingen er arbeidsintensive virksomheter de mest interessante og bør prioriteres framfor virksomheter med relativt få arbeidsplasser. Økt verdiskaping innen el-produksjon (vannkraft) gir liten arbeidsplassvekst, men stor verdiskaping. Mens reiselivsnæringen er en arbeidsintensiv næring som gir mange arbeidsplasser, men lavere verdiskaping.

Figur 2 Verdiskaping fordelt på driftsresultat og lønnskostnader i de ulike bransjene i perioden 2017-2021. Figuren til venstre viser tallene for Norge, den til høyre viser Haugalandet (Telemarksforskning figur 6.1.4)

¹ Regionen dekker de 10 eierkommunene i Haugaland Vekst IKS, Haugesund, Karmøy, Utsira, Bokn, Sveio, Suldal, Sauda, Vindafjord, Etne og Tysvær

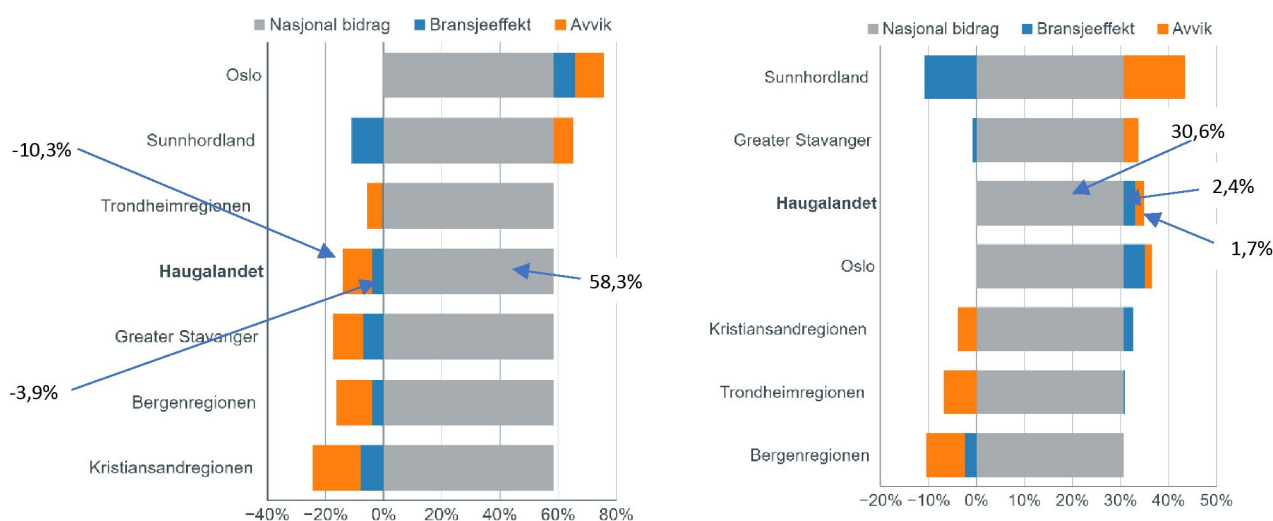
² Telemarksforskning [figur 6.1.3](#)

³ Telemarksforskning [figur 6.1.5](#)

Figur 2 viser at vår bransjestruktur skiller seg ut fra resten av landet, mens produksjon av oljeplattformer ligger nederst i Norge, er bransjen på 3. plass i vår region. El-produksjon og prosessindustri skiller seg også ut som viktigere næringer for regionen vår enn resten av landet. Det samme gjelder fiske og havbruk. Det motsatte ser vi for Tele og IKT som er en svært viktig bransje med tanke på den digitaliseringen og det grønne skiftet som skjer framover.

Det er viktig å merke seg at utenriks sjøfart er fjernet fra disse analysene. Det er fordi mange av selskapene i utenriks sjøfart ikke oppgir antall ansatte. Ellers ville det ha vært større andel av verdiskapingen i bransjen godstransport.

Figuren over viser at bransjestrukturen i regionen er helt vesentlig for å forstå variasjonene i vekst i verdiskaping.

Figur 3 Vekst i verdiskaping, dekomponert i nasjonal vekst, bransjeeffekt og avvik. Figuren til venstre er for perioden 2012-2021, den til høyre er for 2017-2021 (Telemarksforsking figur 6.1.7)

Figuren viser veksten i verdiskapingen i næringslivet dekomponert i tre: Det er den nasjonale veksten i verdiskaping i perioden, dernest er det bransjeeffekten og til slutt avviket mellom forventet vekst (nasjonalt bidrag + bransjeeffekten) og den faktiske veksten. I siste 10-års perioden har den forventede veksten vært 10,3% lavere enn forventet. Går vi derimot til siste femårsperiode kan det se ut som om trenden snur med en positiv bransjeeffekt på 2,4% og et positivt avvik på 1,7%. Ser vi kun på året 2021, har bransjeeffekten økt til 4,6% men med et negativt avvik på -5,4%. Det vil si at utviklingen i 2021 er lavere enn forventet.

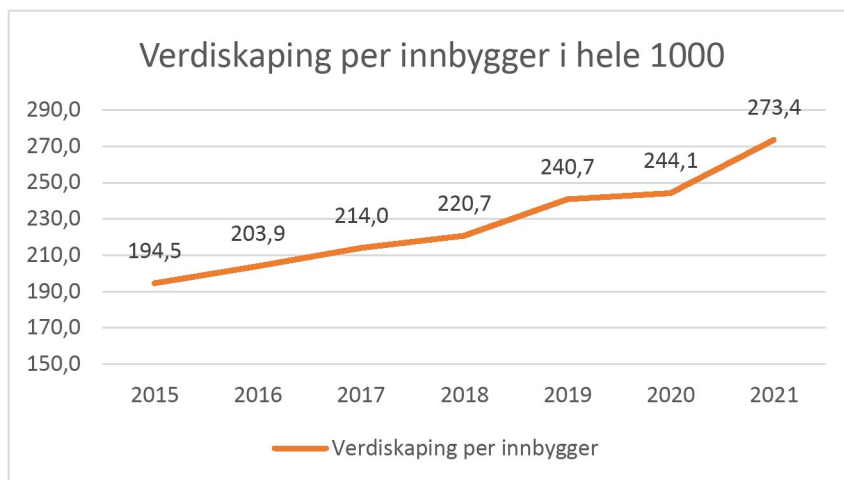
Konklusjon: Det må fortsatt arbeides for å få opp verdiskapingen for å minimum holde tritt med utviklingen i resten av landet.

Verdiskaping per innbygger

Ved å måle verdiskaping per innbygger finner vi i hvor stor grad næringene bidrar i fellesskapet. I henhold til Telemarksforsking var den totale verdiskapingen per innbygger⁵ kr. 214 000 i 2017, mens

⁵ Grunnlaget for tallene er hentet fra Ssb.no, befolkning Haugalandet og Telemarksforsking figur 6.1.5.

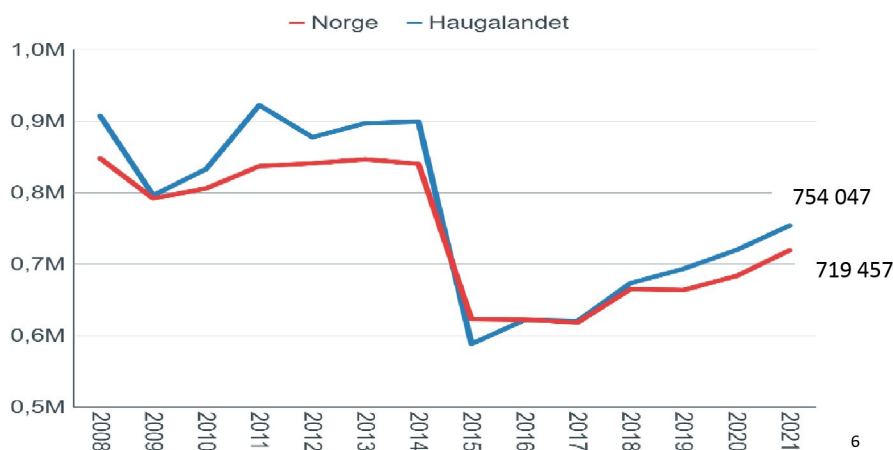
den i 2021 var på kr. 273 400, dvs en økning på 27,7%. I femårsperioden 2015-2019 var den på 23,7%.

Verdiskaping per ansatt

Produktivitet er verdiskaping per ansatt. Det er viktig at arbeidsplassene er produktive, det vil si har tilstrekkelig verdiskaping per ansatt for å være økonomisk bærekraftige. Hvis produktiviteten er lav, må enten lønnen være lav, eller så vil arbeidsplassen ikke være lønnsom. Høy produktivitet gir høyere lønn eller høy lønnsomhet til bedriften. Det er derfor viktig å se utviklingen i antall arbeidsplasser i lys av utviklingen i verdiskaping og produktivitet.

Regionen har hatt høyere produktivitet i næringslivet enn landet i de fleste årene etter 2008. I 2021 ble det skapt verdier for 754 000 per ansatt i næringslivet i regionen.

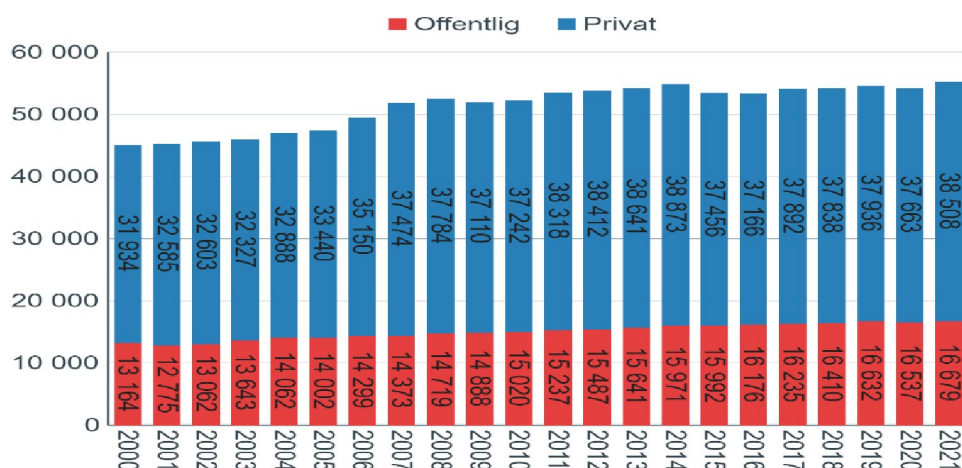
Figur 4 Produktivitet, dvs verdiskaping per ansatt på Haugalandet og i Norge, justert for inflasjon⁷

Arbeidsplassutvikling

Det er god vekst i antall arbeidsplasser det siste året, og regionen er halvveis til målet på 1 875 nye arbeidsplasser innen 2025. Økningen 2020-2021 har vært på 987 nye arbeidsplasser, 845 i privat og 142 i offentlig sektor. Totalt antall arbeidsplasser i 2021 var 55 187.

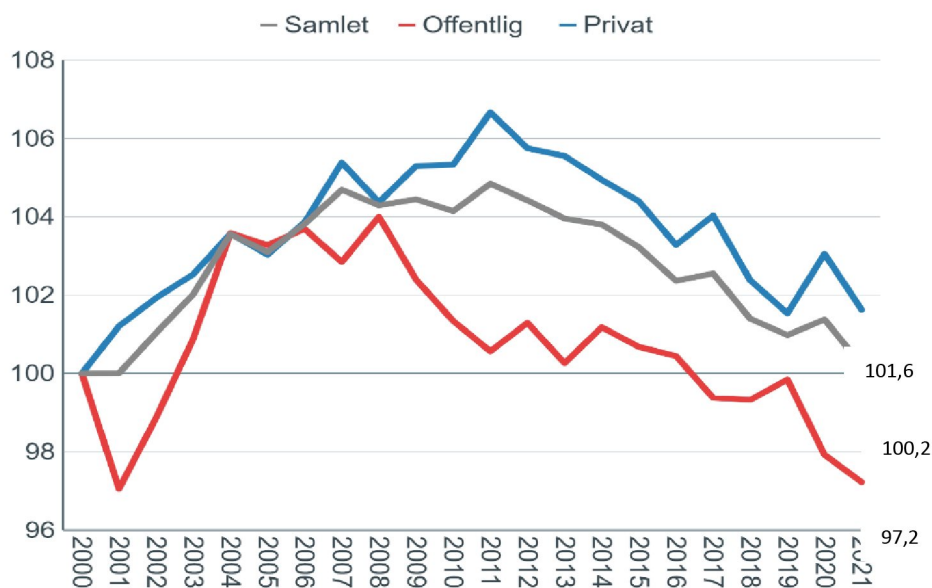
⁶ Telemarksforskning, [figur 6.2.1](#)

⁷ Tre bransjer er utelatt fra beregningene, oljeutvinning, finans og landbruk. I tillegg er utenriks sjøfart utelatt.

Figur 5 Antall arbeidsplasser i offentlig og privat sektor på Haugalandet (Telemarksforsking figur 1.1.4)

Ser en i forhold til utviklingen i Norge, hadde regionen en sterkere vekst i antall arbeidsplasser i næringslivet enn resten av landet fram til 2011. Etter 2011 har utviklingen i næringslivet på blitt svakere enn landsgjennomsnittet. I enkeltåret 2019 hadde offentlig sektor vekst og nærmet seg landsgjennomsnittet og privat sektor hadde god vekst i 2020. Videre viser kurven nedadgående trender, både innen privat og offentlig sektor.

Figur 6 Utviklingen av antall arbeidsplasser i regionen indeksert slik at nivået i 2000=100, relativt til indeksen i Norge. (Telemarksforsking figur 1.1.5)

Ser vi på landet under ett forsvant mer enn 40 000 arbeidsplasser fra næringslivet i 2020, men i 2021 var veksten på 67 000. I motsetning til i vår region har det vært en sterk vekst i offentlige arbeidsplasser i landet med 30,3% siden 2000. I vår region har vi en nedgang på 2,8% i samme periode.

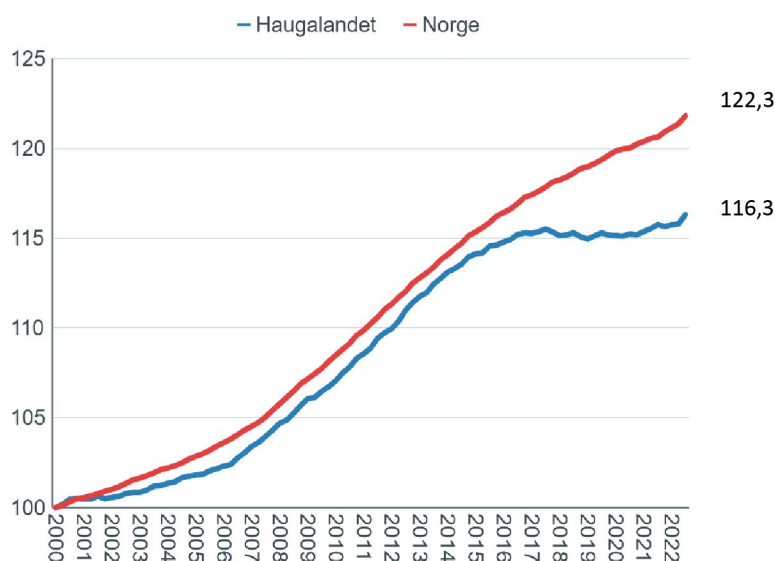
Om vi ser på utviklingen av antall ansatte og verdiskapingen innen veikartets definerte strategiske mulighetsområder, ser en at næringen som har flest ansatte i utgangspunktet, havnæringene har negativ vekst de siste årene, med -17,6% i 2020 og -3,3% i 2021. Verdiskapingsveksten har også vært negativ med -4,6% i 2020 og -2,9% i 2021. Dette er urovekkende, da næringene innenfor

denne kategorien er svært viktig for regionen. Derimot har Reiseliv og opplevelse snudd fra negativ vekst i 2020 på -8,8% til +15,3% i 2021⁸. Disse to næringene er de som sysselsetter flest blant de mulighetsområdene som er fokusert på i veikartet.

Regionen har hatt en svakere vekst i antall arbeidsplasser enn landsgjennomsnittet den siste femårsperioden med -2,2%.⁹ Kun Tysvær av de ti kommunene har hatt sterkere arbeidsplassvekst enn landsgjennomsnittet i perioden 2017-2021. Ser en på den siste 10 årsperioden har Haugesund hatt en klart lavere vekst enn landsgjennomsnittet. Siden Haugesund har flest arbeidsplasser, betyr utviklingen i Haugesund mye for de samlede tallene. Ser en kun på 2021, er det bare Haugesund av kommunene som har positiv vekst i antall arbeidsplasser og klatret fra en 205 plass på landsbasis i perioden 2012-2021 til nr. 63 i 2021.¹⁰ Ser en på regionen under ett i 2021 er veksten noe nærmere landsgjennomsnittet med -1,2%.

Konklusjon: Det må fortsatt arbeides for å få flere arbeidsplasser til regionen for å minimum holde tritt med resten av landet. Fra det offentlige side må det også arbeides for at det etableres flere statlige og fylkeskommunale arbeidsplasser i regionen.

Befolkningsutvikling

Det var sterk vekst i folketallet mellom 2006 og 2016. Etter det har folketallet stagnert. Ved inngangen til 4. kvartal 2022 var det 119 927 innbyggere i regionen. Befolkningsveksten i regionen har vært 16,3 prosent siden 2000. På landsbasis har veksten vært 22,3 prosent i samme periode. Regionen hadde omtrent samme vekst som ellers i landet fra 2005 til 2014, men i de sju siste årene har veksten vært mye lavere.

Figur 7 Utvikling i folketallet på Haugalandet indeksert sammenlignet med resten av landet. Målt i starten av hvert kvartal.¹¹

Ser en på kommunene den siste femårsperioden, er det Tysvær, Sveio, Haugesund og Karmøy som har hatt vekst i folketallet. Alle kommunene med unntak av Sveio (+0,3) har

Konklusjon: Dersom regionen skal kunne nå målene som er satt og få tilgang på tilstrekkelig arbeidskraft, må flere mennesker bosette seg i regionen.

⁸ Tallene er bearbejdet og hentet fra Telemarksforskings [næringsmodul, kapittel 7.1](#)

⁹ Telemarksforskning [figur 1.1.6](#)

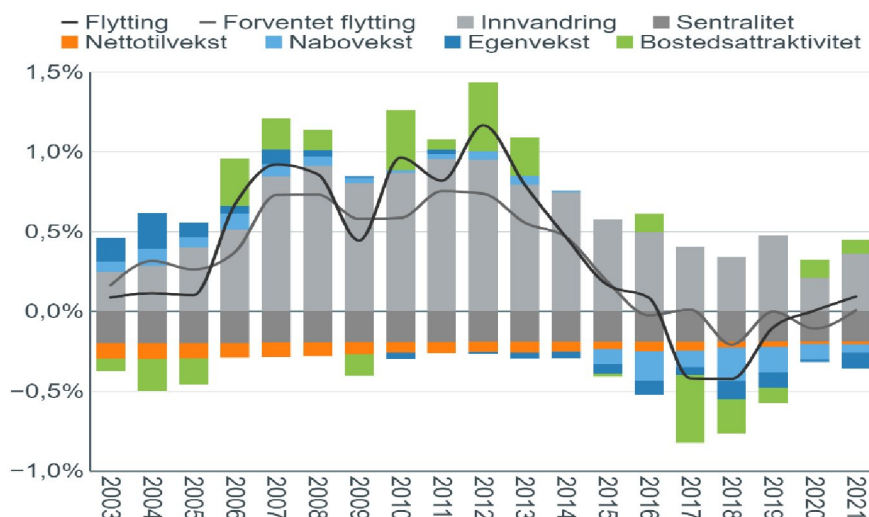
¹⁰ Telemarksforskning [figur 1.1.7](#)

¹¹ Telemarksforskning [figur 2.1.4](#) indeks 2000

hatt negativ netto innflytting. Går vi til enkeltåret 2021, er det Tysvær, Vindafjord, Karmøy og Haugesund som har befolkningsvekst¹².

Regionens attraktivitet

I veikartet for Haugalandet fremgår det at «Næringsattraktiviteten påvirkes av to strukturelle forhold; befolkningsveksten og bransjestruktur». Befolkningsvekst er avhengig av bostedsattraktivitet. For å øke bostedsattraktiviteten er det en rekke forhold som ligger til den kommunale forvaltningen som spiller inn, blant annet sentrumsutvikling, boligområder og type bosted, fritids- og kulturtilbud, barnehage- og skoletilbud. Bostedsattraktiviteten kan med andre ord påvirkes lokalt.

Figur 8 Nettoflytting til Haugalandet, dekomponert i ulike drivkrefter¹³

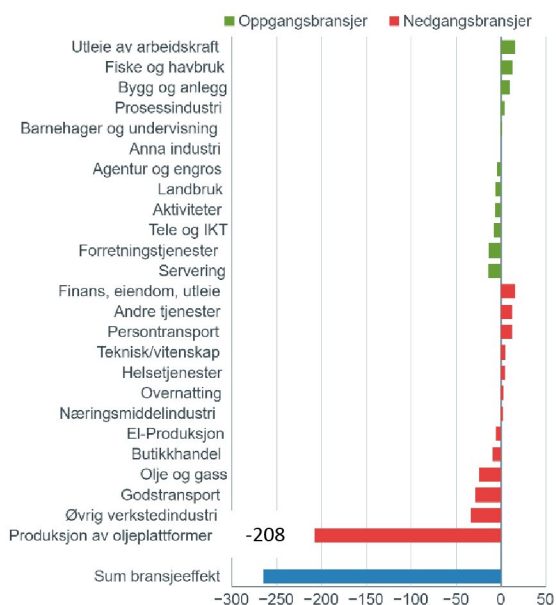
Regionen hadde positiv bostedsattraktivitet til 2015, etter det har den vært negativ fram til den ble positiv i 2020 og 2021, noe som kan regnes som et positivt trekk. Spørsmålet er om dette blir en trend som fortsetter. Befolkningsveksten påvirker også arbeidsplassveksten i næringslivet. Områder med høyere vekst i folketallet enn gjennomsnittet vil få vekstimpulser til bedrifter som har et lokalt marked. De bransjene som blir påvirket av befolkningsveksten er handel, servering, bygg og anlegg, private barnehager og skoler og private helsetjenester

Når det gjelder næringsattraktivitet er teorien at arbeidsplassveksten i næringslivet på et sted blir påvirket av to strukturelle forhold: bransjesammensetningen og befolkningsveksten. Næringsattraktiviteten er avviket mellom faktisk arbeidsplassvekst i næringslivet og den forventede veksten.

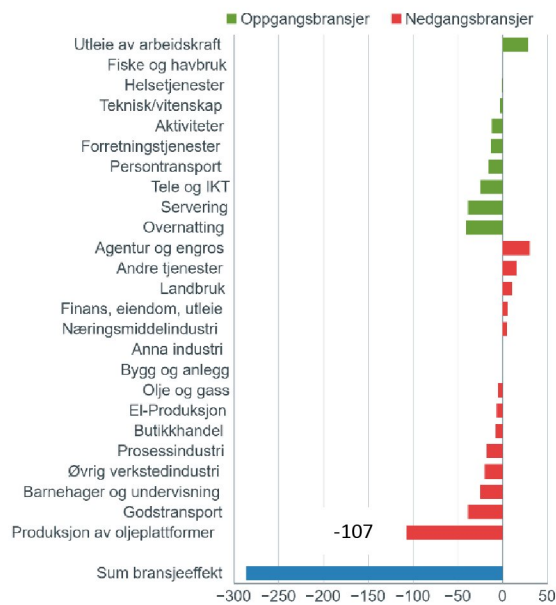
¹² [Telemarksforskning figur 2.1.6](#)

¹³ [Telemarksforskning figur 3.2.4](#)

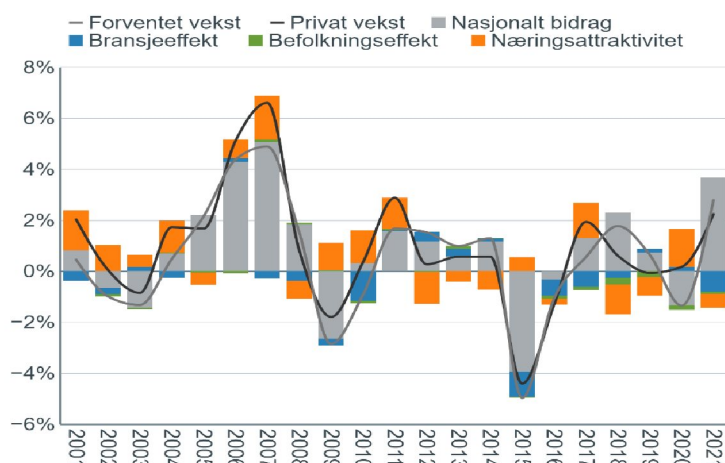
Figur 9 Bransjeeffekten for Haugalandet i 2017¹⁴

Figur 10 Bransjeeffekten for Haugalandet i 2022

Bransjestrukturen til et sted betyr mye for hvilken vekst som vi forventer på stedet. Det er fordi det er stor variasjon i veksten mellom de ulike bransjene. De grønne søylene viser vekstbransjene (som har vekst over gjennomsnittet). Her vil stedet få en ekstra vekst dersom bransjen er relativt stor. Stedet får lavere forventet vekst dersom vekstbransjen er relativt liten. De røde søylene viser bransjer med nedgang. Her vil et sted få høyere forventet vekst dersom de har lite av denne bransjen, men lavere forventet vekst dersom bransjen er relativt stor på stedet.

Det har vært en negativ bransjeeffekt de siste fem årene, som tilsvarer at veksten i antall ansatte i næringslivet ble redusert med 818 ansatte. Det skyldes hovedsakelig at det er mange ansatte på Haugalandet knyttet til produksjon av oljeplattformer. Denne bransjen har hatt nedgang i antall ansatte på landsbasis. Imidlertid viser denne bransjen en endring fra – 208 i 2017, +35 i 2020, men tilbake til negativ på -107 i 2022. Håpet er at ulempen med å ha så stor andel i produksjon av oljeplattformen snur til en fordel når havvind eventyret kommer for fullt.

Figur 11 drivkrefter for arbeidsplassvekst i næringslivet og næringsattraktiviteten på Haugalandet¹⁵

¹⁴ [Telemarksforskning, figur 1.2.8](#)

¹⁵ [Telemarksforskning figur 1.3.6](#)

Figuren viser hvordan de ulike drivkreftene har bidratt til arbeidsplassveksten i næringslivet i regionen over tid. Det var stort sett positiv næringsattraktivitet fram til 2012, deretter har den stort sett vært negativ fram til 2020 da den snudde til sterk positiv, men til negativ igjen i 2021.

Regionen har ikke hatt gode forutsetninger for å få vekst i antall arbeidsplasser i de siste ti årene. I siste femårsperiode, 2017-2021¹⁶ har bransjeeffekten bidratt negativt tilsvarende 1,4 prosent. Befolkningseffekten har bidratt med ytterligere -0,9 prosent. Legger vi til den nasjonale veksten på +6,8 prosent får vi en forventet vekst i antall arbeidsplasser i næringslivet på 4,5 prosent. Regioner som Kristiansand, Greater Stavanger og Bergen har hatt langt bedre vekstbetingelser i denne perioden.

Konklusjon: Det må fortsatt arbeides for å få økt bosteds- og næringsattraktivitet i regionen. Det er viktig at kommunene arbeider aktivt med konkrete tiltak for å øke bostedsattraktiviteten i egen kommune.

Utvikling av strategiske mulighetsområder i veikartet

Tabellen nedenfor er hentet fra Telemarksforskings næringsmodul, 7.1 for siste femårsperiode, 2017-2021¹⁷.

	Ansatte vekst	Verdiskapingsvekst	Antall ansatte
Grønn energi	11,90 %	62,20 %	548
Grønn industri	13,60 %	19,50 %	1 268
Havnæringene	-11,20 %	27,50 %	5 863
Havbruk	1,70 %	-16,50 %	930
Landbruk	-28,70 %	25,20 %	2 437
Reiseliv og opplevelse	-1,1 %	35,70 %	3 463

Figur 12 utviklingen i strategiske mulighetsområder 2017-2021. Kilde Telemarksforskning regionalanalyse, figur 7.1, bobler

Når det gjelder landbruk er bøndene og gardene normalt registrert som enkeltpersonforetak, dvs at de ikke kommer fram i denne oversikten. De som ligger inn under landbruk her er de som viderefører landbruksprodukter som Fatland, Nortura, Rogaland Konserverfabrikk, avløyerlagene og de som leverer tjenester til landbruksnæringen. Denne statistikken viser derfor ikke totalt antall ansatte og hele verdiskapingen i landbruksnæringen.

Størst verdiskapingsvekst er det innen mulighetsområdet grønn energi, mens grønn industri har hatt størst vekst i antall ansatte. En forklaring på den store verdiskapingsveksten innen grønn energi kan være økte kraftpriser og digitalisering. Når det gjelder havnæring er det nedgang i antall ansatte, mens det er en betydelig økning i verdiskapingsveksten. I 2019, før koronapandemien var næringen opp i 6 700 ansatte. Det er verdt å merke seg at reiseliv og opplevelse har hatt en forholdsvis stor vekst i verdiskaping. I 2020 hadde denne næringen en reduksjon både i antall ansatte med -8,8% og

¹⁶ Telemarksforskning [figur 1.3.3](#)

¹⁷ Telemarksforskning [figur 7.1](#)

verdiskaping med -7,1%. Går vi videre til 2021 endrer dette bildet seg, med 15,3% vekst i antall ansatte og med en verdiskapingsvekst på 23,3% .

En næring som ikke er blant mulighetsområdene, men som er en viktig støttenæring for alle, uansett type virksomhet, er tele og IKT. I femårsperioden 2017-2021 har næringen hatt en verdiskapingsvekst på 51,2%, en ansatt vekst på 19,8 og den sysselsatte 936 i 2021.

Konklusjon: Det er bekymringsfullt at en så stor og viktig næring som havnæringene har nedgang i antall ansatte i siste femårsperiode, men positivt at verdiskapingen innen næringen har økt. Økt inntjening i næringen bør gi større muligheter til å posisjonere seg innen det grønne skiftet framover. Det er positivt at reiselivsnæringen ser ut til å ha kommet gjennom koronapandemien og viser positiv vekst videre.